

PRISTOJNOSTI SODIŠČA IN CDS

I. SODIŠČE

DELO SODIŠČA

- sodišče mora pri odločanju upoštevati interese oseb, ki uživajo posebno varstvo države
- sodišče mora po uradni dolžnosti ukreniti vse kar je potrebno, da se zavarujejo pravice in koristi otrok in drugih oseb, ki niso sposobne skrbeti za svoje pravice in interese
- sodišče lahko ugotavlja dejstva, ki jih stranke niso navajali in zbere podatke potrebne za odločitev
- pri odločanju o varstvu, vzgoji in preživljanju otrok sodišče ni vezano na postavljene zahteve, o teh vprašanjih lahko odloči, ne da bi bil postavljen zahtevek
- kadar sodišče odloča v pravnem postopku, odloča po pravilih ZPP
- kadar sodišče odloča v nepravdnem postopku, odloča po pravilih ZNP

ODLOČANJE V PRAVDNEM POSTOPKU

- odloča o razvezi zakonske zveze ali razveljavitvi zakonske zveze s sodbo
- odloča kako bo z varstvom in vzgojo otrok po razvezi ali razveljavitvi
- odloča pri katerem od staršev bo otrok živel po razvezi
- odloča o preživljanju otrok po razvezi (*lahko odloča pred, med ali po razveznem postopku. sodišče odloča o tem, tudi če ni postavljen zahteve – po uradni dolžnosti*)
- odloča o preživljanju nepreskrbljenega zakonca (*lahko odloča pred, med ali po razveznem postopku, sodišče odloča o tem, samo če se preživljanje zahteva s tožbo*)
- odloča o višini preživnine
- odloča o osebnih stikih (*ampak samo med razveznim postopkom*)
- odloča o vprašanjih zaradi spremenjenih razmer
- odloča v postopku ugotavljanja in izpodbijanja očetovstva ali materinstva
- odloča v sporu glede deležev in obsega premoženja zakoncem

ODLOČANJE V NEPRAVDNEM POSTOPKU

- odloča o odvzemu roditeljske pravice
- odloča o delitev skupnega premoženja med zakoncema, če se ne moreta sporazumeti
- odloča o tem, ko bo po zavezi ostal najemnik stanovanja, če se zakonca ne moreta sporazumeti
- odloča o podaljšanju roditeljske pravice
- odloča o predčasni pridobitvi poslovne sposobnosti
- odloča o odvzemu poslovne sposobnosti
- odloča o omejitvi pravice staršev glede upravljanja z otrokovim premoženjem
- odloča o upravčanju otrokovega premoženja
- odloča da imajo starši položaj skrbnika

I. CENTER ZA SOCIALNO DELO

DELO CSD

- v zadevah iz svoje pristojnosti CSD **odloča kot organ prve stopnje**
- o **pritožbah** zoper odločbe CSD **odloča Ministrstvo** za delo, družino in socialne zadeve
- kadar CSD odloča v upravnopravnih zadevah, odloča po pravilih ZUP

STROKOVNO SOCIALNO DELO

- opravi svetovalni razgovor z zakonci pri razvezi na tožbo in pri sporazumni razvezi
- dajanje mnenja razveznemu sodišču glede otrok (glede varstva in vzgoje)
- odkrivanje socialnih primerov kjer je potrebna intervencija
- iskanje posvojiteljev, rejnikov, skrbnikov
- nudenje pomoči rejnikom ali skrbnikom pri delu
- strokovni nadzor nad delom rejnikov ali skrbnikov
- pomaga pri sklepanju dogovora o sporazuma preživljanju nepreskrbljenega zakonca
- sodelovanje pri valoriziranju preživnin

- pred CSD je možno pripoznati očetovstvo
- omogoča nastajanje in preprečuje razpadanje zakonskih zvez
- pripravlja ljudi na skladno družinsko življenje
- sodeluje pri ugotavljanju očetovstva

UPRAVNOPRAVNO ODLOČANJE

- dovoli, da mladoletnik sklene zakonski zvezo – spregled zadržka mladoletnosti (*preden dovoli sklenitev zakonske zveze mora zaslišati mladoletnika, njegove starše oz. skrbnike, osebo, s katero namerava skleniti zakonsko zvezo*)
- dovoli sklenitev zakonske zveze med bratrancem in sestrično – spregled zadržka sorodstva
- dovoli, da skrbnik sklene zakonsko zvezo z varovancem in obdrži skrbništvo
- dovoli, da se posvojitve opravi pred izpolnitvijo vseh pogojev, zlasti pred pretekom enoletnega roka
- opravlja ukrepe po posebnem pooblastilu
  - odvzame otroka staršem in ga izroči drugi osebi ali ustanovi v vzgojo in varstvo
  - odda otroka v zavod zaradi otrokovih slabih nagnjenj
- opravlja ukrepe po splošnem pooblastilu
  - ukrepi, ki ne pomenijo izločitve otroka iz družinskega okolja: svetuje staršem, opozarja starše na napake, napoti starše na vzgojno, zdravstveno ali svetovalno institucijo, določi stalni nadzor nad izvrševanjem roditeljske pravice, pomaga staršem pri urejanju družinskih razmer...
  - ukrepi, ki so potrebni za varstvo otrokovih koristi: odvzame staršem določena upravičenja, ki jih vsebuje roditeljska pravica, postavi pogoj, da mora je veljavnost kakšnega ukrepa staršev potrebno posebno dovoljenje
  - predlaga sodišču izdajanje začasnih uredb o varstvu skupnih otrok, o preživljanju med postopkom razveze
- opravlja ukrepe za varstvo otrokovih premoženjskih interesov
  - daje soglasje staršem ali skrbnikom za upravljanje otrokovega premoženja
  - od staršev ali skrbnika lahko zahteva, da položijo račun o upravljanju otrokovega premoženja
- odloča o načinu izvrševanja stikov, če se starši ne morejo sporazumeti
- odloča o odvzemu ali omejitvi osebnih stikov tistemu staršu, ki ne živi z otrokom – če se šele po razvezi pojavi potreba po omejitvi ali odvzemu stikov
- odloča o izvrševanju roditeljske pravice, če se starša ne moreta sporazumeti
- odloča v postopku posvojitve otroka in o razveljavitvi posvojitve (*izda odločbo o nastanku in prenehanju posvojitve*)
- odloča v postopku oddaje otroka v rejništvo in o prenehanju rejništva (*izda odločbo o nastanku in prenehanju rejništva*)
- odloča v postopku postavitve pod skrbništvo in o prenehanju skrbništva (*izda odločbo o nastanku in prenehanju skrbništva*)

PROBLEMI UREDITVE

- dejansko ima CSD možnost odločati o družinskih zadevah, ki imajo zelo daljnosežne posledice
- za izvršitev svojih odločb oz. ukrepov ima možnosti uporabiti sredstva prisiljevanja (*prisilna izvršba*)
- problem tega je, da javnost nima nadzora nad delom CSD, ureditev pa ne daje kavelj za odločanje
- zakon taksativni našteva, kdaj so strokovni delavci CSD dolžni pridobiti mnenje strokovne komisije in opraviti ustno obravnavo (*redki primeri*)
- pri omejitvi osebnih stikov staršu, pri katerem otrok ne živi
- pri nesporazumu staršev glede vprašanj, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj
- pri oddaji otroka v zavod

- pri odvzemu otroka staršem
- dejansko bi bilo mnenje strokovne komisije potrebno vselej, ko gre za odločanje o pravicah in koristih otroka in kadar gre za odločanje o izvrševanju roditeljske pravice
- obveznost ustne obravnave je dodatna kavneta za varovanje otrokovih koristi
- na ustni obravnavi se udeleženci v postopku lahko izjasnijo o vseh okoliščinah, pomembnih za odločitev
- otrok bi moral imeti posebnega zastopnika, v vseh postopkih CSD v katerih gre za otrokove pravice in koristi

sploh bi morali odločanje v družinskopravnih problemih zaupati posebej specializiranim sodnikom